

Ik geloof, dat ten opzichte der bouwkunst hetzelfde geldt en dat de moderne schilder, beeldhouwer en bouwkunstenaar elkaar in dit beeldend bewustzijn ontmoeten ; alleen met dit verschil, dat de bouwkunst niet alleen aan de geestelijke, maar ook aan de stoffelijke behoefte moet beantwoorden. Aan het gebouw ligt de Ruimte ten grondslag. Het beeldend bewustzijn van den bouwmeester moet zich dus op het begrip van de Ruimte grondvesten. De verhoudingen, waarin de vormen staan tot de Ruimte bepalen het rythme en de *aesthetische* waarde van het gebouw. Als zoodanig is het gebouw een gematerialiseerd schema van de ruimte.

De punten welke het gebouw — zoowel *interieur* als *exterieur* — met de ruimte verbinden, kunnen wij het beeldende vormschema noemen.

Hoe meer die punten op de universeele ruimte zijn afgezet, hoe monumentaler het gebouw zal zijn.

Naar den aard der stoffelijke doelmatigheid, waaraan het gebouw moet beantwoorden, zal het geheel van *binnen* naar *buiten* van de functie, — dus expressionistisch — aesthetisch worden opgelost.

Het *exterieur* zal dus als vanzelf uit het *interieur* ontstaan. Beide zullen één organisch geheel vormen : het Gebouw.

De opgave van den bouwmeester bestaat dus hierin : de stoffelijke doelmatigheid zoo volledig mogelijk aesthetisch te verwerken, zonder dat de eerstgenoemde hieronder lijdt.

De moderne bouwkunstenaar scheidt van de *practische functie* uit. Deze functie behoort tot het *centrum* van het bouwplan ; van dit centrum uit gaat hij *excentrisch* beeldend te werk. Het constructie-plan ontstaat vanzelf uit de praktische functie. Eerst dan, wanneer de constructie harmonisch is, begint de *aesthetische functie*.

Zoo groeit het werk vanzelf uit de stoffelijke doelmatigheid naar de geestelijke.

Wanneer wij nu in aanmerking nemen, dat het moderne